

Olje- og energidepartementet
Energi- og vannressursavdelingen
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Norges vassdrags- og energidirektorat
Konsesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Deres ref/ 201702000-20

Vår ref / 5513

Ark Nr / FSK.024.000.€08

Dato / 23.01.2019

KLAGE PÅ VEDTAK OM AVSLAG PÅ KONSESJONSSØKNAD YTRE SKREÅVANN

1. Bakgrunn for klagen

Sira-Kvina kraftselskap søkte i brev av 31.03.2017 om tillatelse til å regulere Ytre Skreåvatn i Sirdal kommune i Vest-Agder fylke som bidrag til økt minstevann i Siravassdraget. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) avslo søknaden i brev datert 19.12.2018. Reguleringen av Ytre Skreåvatn skal sørge for en minstevannføring i det regulerte sidefeltet Skreåni, og videre besørge deler av minstevannføringen i den regulerte hovedelva Sira. Sira-Kvina kraftselskap påklager herved avslaget ettersom man er uenig i at skader og ulemper overstiger fordelene ved tiltaket. Det påpekes tre forhold ved behandling og vurdering av konsesjonssøknaden som gir grunnlag for å omgjøre avslaget og godkjenne konsesjonssøknaden:

1. Vurdering av konsesjonssøknaden baseres på slipp av 50 l/s i Skreåni. Sira-Kvina kraftselskap påpeker at dette er minstekravet, og at den faktiske vannmengden som skal slippes fra Ytre Skreåvatn er omtrent 10 ganger større.
2. Det er foreslått flere alternativer for utbyggingen, og man kan ikke finne at NVE har valgt ett alternativ som vurderes som mest skånsomt og brukt dette i sine vurderinger av konsekvensene. Sira-Kvina fremmer nå kun ett alternativ som man vurderer som mest skånsomt, slik at man kan se bort fra konsekvensene som er tilknyttet andre alternativer.
3. Tiltaket har sterk lokal forankring og er utarbeidet i samarbeid med kommune og lokale grunneiere. Sira-Kvina kraftselskap mener at lokale prosesser og behov ikke har blitt tillagt stort nok hensyn.

De følgende kapitler utdyper de tre punktene over, og kommer med noen tilleggforslag for å ytterlig gjøre fordelene med planene større enn ulempene.

2. Misforståelse av mengden vannslipp

Bakgrunn for klagen er at man opplever en misforståelse av hvor mye vann som skal slippes fra Ytre Skreåvann. NVE skriver i sin begrunnelse for avslaget at: «NVE kan ikke se at planlagt vannføring i Skredåna vil gi vesentlig bedre forhold for fisk og bunndyr. Etter vår vurdering har minstevannføring usikker effekt når den selv ikke i normale år kan opprettholdes. Elvesengen er forholdsvis bred og steinete, og det kreves trolig mer enn 50 l/s for å gi gode leveområder for fisk når tilsiget fra restfeltet er lavt.» Det er en misforståelse at det kun skal slippes 50 l/s fra Ytre Skreåvatn. Dersom man slipper 50 l/s hele sommeren (1. juni til 31. august) så tilsvarer dette omtrent 0,4 mill. m³ fra Ytre Skreåvatn. Det totale magasinvolumet i Ytre Skreåvatn som skal slippes som minstevann er omtrent 3,0 mill. m³, altså nesten 10 ganger mer enn det som er foreslått som formelt krav. Årsaken til at man har foreslått 50 l/s er for å kunne slippe vannet basert på behov fremfor basert på et fastsatt formelt krav. Målepunktet for minstevannslipp er satt ved slippstedet grunnet innfrysing av vann på vinteren, som umuliggjør måling lenger nedstrøms, og siden det er et tidvis betydelig tilsig fra restfeltet. Man ønsker derfor ikke høyere formelt krav for å unngå å slippe vann når det er tilstrekkelig resttilsig. Valget av 50 l/s som absolutt minimum bygger på en faglig anbefaling etter en økologisk og hydrologisk gjennomgang av vassdraget, og er knyttet til opprettholdelse av et fungerende økosystem. Se egen rapport fra Terrateknikk. Men i praksis vil tiltaket kunne medføre at man har rundt 300 l/s i Skreåni om sommeren ved samløp med Sira.

Nytt forslag om garanti for minstevannføring og økning av minstekrav til 100 l/s om sommeren

I konsesjonssøknaden ble det påpekt at minstevannmagasinet i ekstreme tørkeperioder kan være utilstrekkelig. Sira-Kvina kraftselskap foreslår nå øke minstekravet til 100 l/s om sommeren, og formalisere en garanti for 50 l/s om vinteren og 100 l/s om sommeren. Garantien forsørges ved å slippe ekstra vann fra oppstrøms regulering Vassvollvatn. Man vil da kunne garantere minstevannføringen i ekstreme tørkeperioder.

Påvirkning på energigevinst

I konsesjonssøknaden er det beskrevet at slipp fra Ytre Skreåvatn fremfor slipp fra Handeland i Sira for å levere minstevann til Sira-elva vil medføre en energigevinst på 5,3 GWh ettersom man sparer produksjonsvann til Tonstad kraftverk. Med det nye forslaget om minstevannføring er denne energigevinsten redusert til 5,2 GWh. Med en utbyggingskostnad på omtrent 15 mill. kr vil utbyggingsprisen bli 2,9 kr/kWh. Det minimale forskjellen i energigevinst skyldes at man normalt har god overkapasitet i Ytre Skreåvatn i forhold til det som settes som minstekrav. En garanti vil således koste lite men gi god effekt ettersom dette er kritiske perioder for økologien i elva.

3. Det mest skånsomme alternativet

Sira-Kvina kraftselskap mener at vurdering av konsesjonssøknaden ikke tok stilling til det mest skånsomme alternativet. Det ble presentert flere alternativer i konsesjonssøknaden, og etter befarung med NVE og høringspartene kom det frem flere tiltak for å redusere de negative konsekvensene ved tiltaket. Man fremmer nå kun det alternativet som vurderes som mest skånsomt for behandling av denne klagen, hvor man legger følgende tekniske løsninger til grunn:

- Veiløs bygging med helikoptertransport, utenfor hekkesesongen

- Off-grid strømløsning med solcellepanel, brenselcelle og batteri
- Boret sjakt og etablering av et senkingsmagasin
- Garanti for slipp av 50 l/s om vinteren og 100 l/s om sommeren i Skreåni ved å slippe «ekstra» vann fra oppstrøms regulering Vassvollvatn i Skreåfeltet ved ekstreme tørrperioder. Dette er et nytt forslag, ettersom man i konsesjonssøknaden tok forbehold om at minstevannkravet kunne bli brutt i tørkeår.

Veiløs bygging

Det fremmes herved å utføre byggearbeidene veiløst ved bruk av helikopter. Skreådalen har et rikt fugleliv og byggeperioden skal derfor legges utenom hekkesesongen til de lokale fugleartene.

Reguleringsarrangement og solcelle-strømløsning

Reguleringsarrangementet består av en ventil og et målesystem som skal drives med strøm. Det synlige tekniske inngrepet blir solcellene og et ventilhus med grunnflate 4 m² som skal tilpasses det omkringliggende landskapet. Ventilhuset plasseres rett ved utløpet av den borede sjakten. Tidligere var det foreslått å forsyne reguleringsarrangementet med en strømkabel som skulle legges i vei, men man foreslår nå å etablere strømforsyningen med solcellepanel, brenselcelle og batteri. Solcellepanelet vil bli omtrent 15 m² og plasseres sammen med ventilhuset. Brenselcelle går på metanol og fungerer som tilleggsforsyning på vinteren.

Boret sjakt og etablering av senkingsmagasin

I konsesjonssøknaden ble det fremmet to alternativer; regulering ved bygging av dam, og regulering ved boring av sjakt og senking. Basert på høringsuttalelsene trekker man søknad om oppdemming og forutsetter i det videre regulering med boret sjakt og senkingsmagasin med nedtappingsmulighet på inntil 8 m.

Garanti for slipp av 50 l/s og 100 l/s

I konsesjonssøknaden er det beskrevet at reguleringen av Ytre Skreåvann vil være utilstrekkelig for å opprettholde minstevann på 50 l/s i svært tørre perioder. Sira-Kvina kraftselskap foreslår nå en garanti for minstevannføringen ved å slippe vann fra oppstrøms regulering Vassvollvatn. Det foreslås også å heve minstevannkravet til 100 l/s om sommeren for å øke sikkerheten for å ivareta et intakt økosystem. Det påpekes at minstekravet som foreslått ovenfor kun utgjør deler av den totale vannmengden som skal slippes, ettersom man ikke ønsker større verdier for å kunne ta hensyn til tilsig fra restfelt, og ikke slippe vann i naturlig våte perioder med tilstrekkelig vannføring. Selv om minstekravet er 50 l/s og 100 l/s slipp fra ventilen vil tiltaket medføre at man klarer å holde rundt 300 l/s i Skreåna ved samløpet med Sira om sommeren. Vedlagt denne klagen er vannføringskurver for henholdsvis tørt, middels og vått år i Skreåni med forslaget som presentert over.

Tiltak i elva

Som foreslått av terrateknikk og NVE legger man opp til å etablere noen kulper i Skreåni ved å legge steiner som skaper små terskler. Kulpene vil forbedre det landskapsmessige uttrykket og gir lenger oppholdstid for vannet nedover elva. Dette vil medføre at man får større effekt av minstevannføringen og bedre levevilkårene for fisk og akvatisk miljø. Terrateknikk beskriver i sin fagrapport at det er mangel på leveområder og lite fordrøyning av vannføringen som i tillegg til liten minstevassføring er hovedutfordringene for fisk i elva.

Kombinasjon av slike kulper sammen med økt minstevannføring som forhindrer kulpene i å tørke ut vil kunne gi gode resultater i Skreåni.

4. Lokale forhold og beskrivelse av eksisterende inngrep

Denne klagen er forankret i lokale ønsker om prosjektet. Dette er et viktig tiltak lokalt i Skreådalen som beskrevet i neste kapittel, og er i samsvar med den prosessen Sira-Kvina kraftselskap har hatt knyttet til revisjonsavtaler med vertskommuner. Motstanden mot prosjektet, slik man oppfatter det, kommer først og fremst fra FNF Rogaland og Fylkeskommunen. Turistforeningen har trukket sin klage. Bekymringen er knyttet til inngrep i landskapet og primært tilknyttet vei. Sira-Kvina kraftselskap foreslår nå veiløs utbygging med bruk av helikopter som beskrevet under.

I vedtaket om avslag vektlegger NVE at «inngrepet medfører store inngrep i et intakt naturlandskap med verdi for friluftsliv». Sira-Kvina kraftselskap viser til at Skreådalen allerede omfatter større inngrep. Figur 2 presenterer eksisterende tekniske inngrep i Skreådalen. Disse inkluderer eksisterende oppstrøms reguleringsdam og reguleringsmagasin Vassvoll (700 m unna Ytre Skreåvann), og planlagt og godkjent traktorvei som grunneierne har påbegynt denne høsten (1 km unna Ytre Skreåvann).

Figur 1: Planlagt og eksisterende inngrep Skreådalen

5. De positive konsekvensene av tiltaket

Etablering av et minstevannmagasin i Ytre Skreåvatn vil medføre at man får omtrent 3 mill. m³ tilgjengelig for slipp av minstevannføring i Skreåni. Dette er tilstrekkelig til å sikre helårsvannføring i en elvestrekning som i dag blir tørrlagt periodevis om sommeren. Kombinert med slipp av minstevann ønsker man å etablere kulper i elva ved å legge ut steinterskler på egnede områder. Dette vil heve det landskapsmessig uttrykket i Skreådalen, og vil øke effekten av minstevannslippet. Kulpene vil skape nye leveområder for fisk, og minstevannføringen vil medføre at disse ikke tørker ut om sommeren. De lokale beboerne

opplyser om tidvis dårlig lukt fra elva under tørre perioder om sommeren. Dette skyldes trolig forråtnelse og vil kunne løses av økt minstevannføring i disse periodene. Et minstevannmagasin og garanti for slipp av minstevann selv i ekstreme tørkeperioder er et ønsket tiltak blant de lokale beboerne.

Rundt 60% av nedbørsfeltet til Skreåni er overført bort, og det er i dag ingen krav om minstevannføring. Prosjektet som beskrevet vil være avbøtende i forhold til tidligere utbygging, samtidig som det faktisk redusere produksjonstap. Slipp fra Ytre Skreåvatn kan redusere nødvendig slipp av produksjonsvann fra Tonstad kraftverk for å overholde nytt minstevannkrav i hovedelven Sira. Tiltaket vil medføre en energigevinst på 5 GWh årlig. Kostnaden for prosjektet er omtrent 15 mill. m3 som medfører en utbyggingspris på under 3 kr/kWh.

6. Sammenfatning

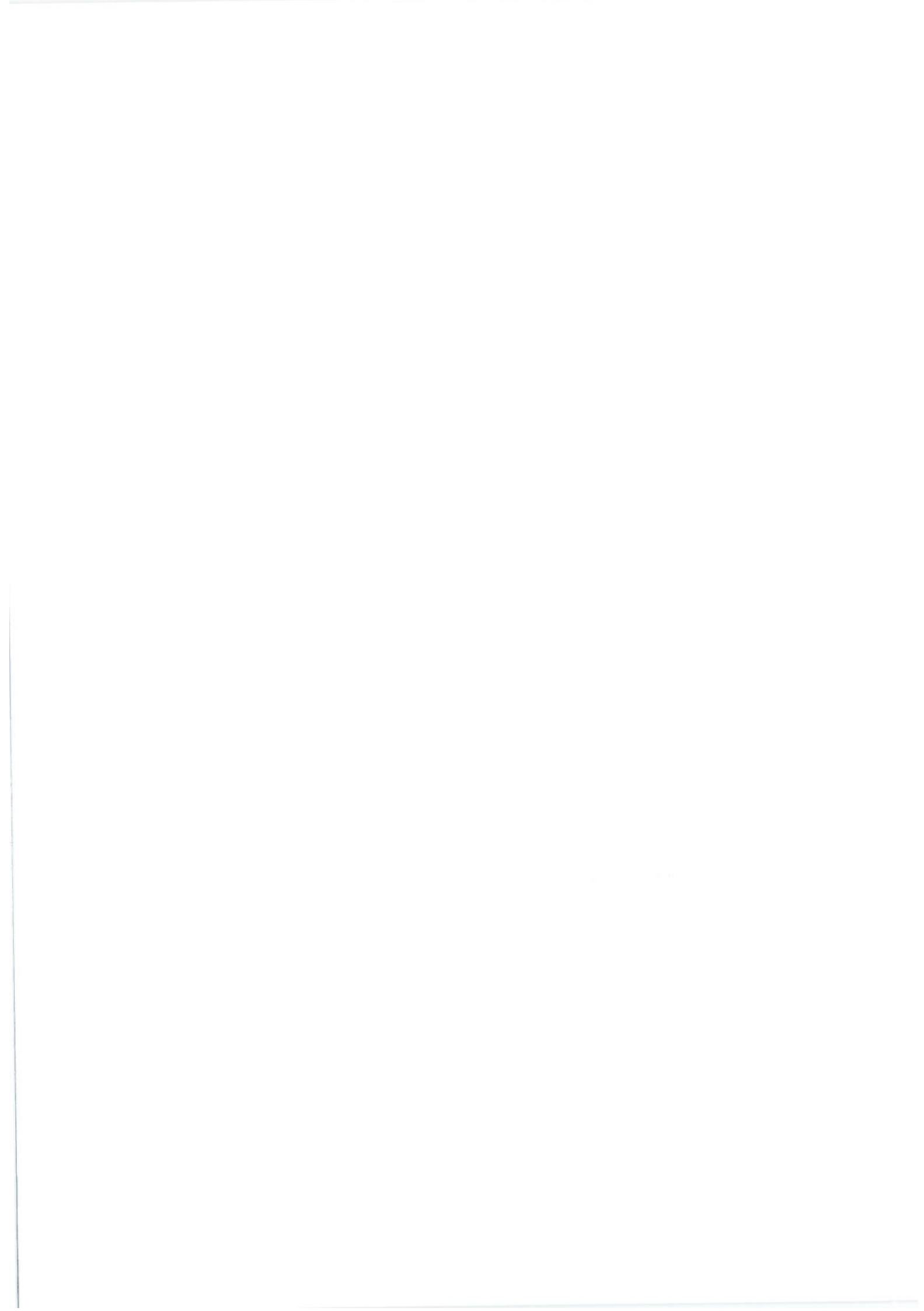
Sira-Kvina kraftselskap har med dette påklaget vedtaket om å avslå konsesjonssøknaden for regulering av Ytre Skreåvatn, og ber om at OED vurderer å gi konsesjon for tiltaket. Bakgrunnen er at man opplever en misforståelse i saksbehandlingen omkring hvor mye vann som skal slippes til Skreåni, og at det ikke fremkommer at man har vurdert det mest skånsomme alternativet. Det er i denne klagen beskrevet noen nye forslag for å ytterligere øke fordelene ved tiltaket og redusere de negative, blant annet en garanti om minstevann på 50 l/s om vinteren og 100 l/s om sommeren ved å slippe vann fra oppstrøms regulering Vassvollvatn i ekstreme tørkeperioder. Prosjektet vil medføre en energigevinst på 5,2 GWh grunnet redusert behov for slipp av produksjonsvann fra Tonstad kraftverk. Kostnaden er estimert til 15 mill. kr og utbyggingsprisen er 2,9 kr/GWh. Dette dokumentet beskriver utbyggingsalternativet som man anser som mest skånsomt og som man nå fremmer for en revurdering av konsesjonssøknaden.

Med vennlig hilsen,

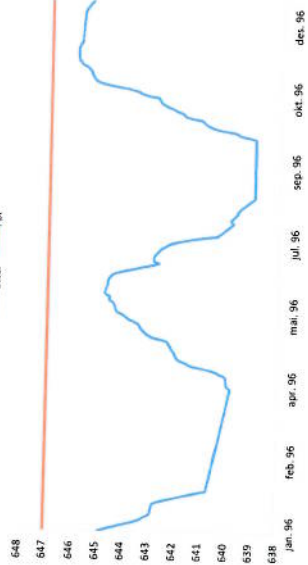
Gaute Tjørhom
Adm. Dir.
Sira-Kvina kraftselskap

Vedlegg: Vannstand- og vannføringskurver Ytre Skreåvatn

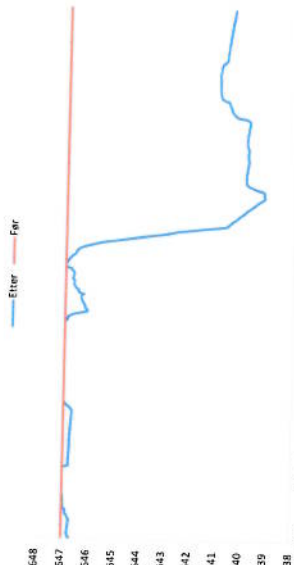

VEDLEGG 1: Vannstand og vannføringskruver

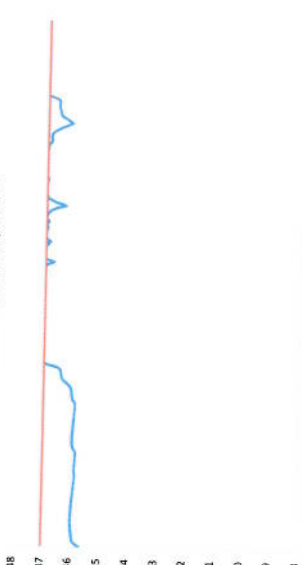
Skreåvatn vannstand, tørt år

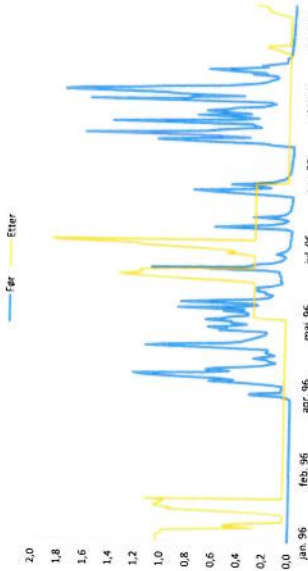
Skreåvatn vannstand, middels år

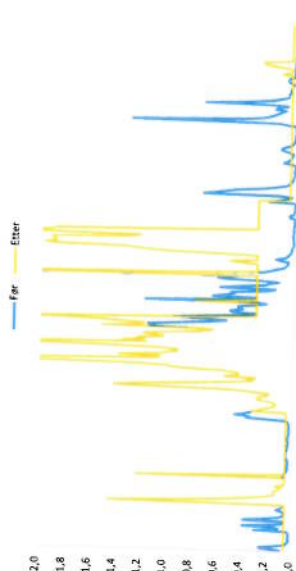
Skreåvatn vannstand, vått år

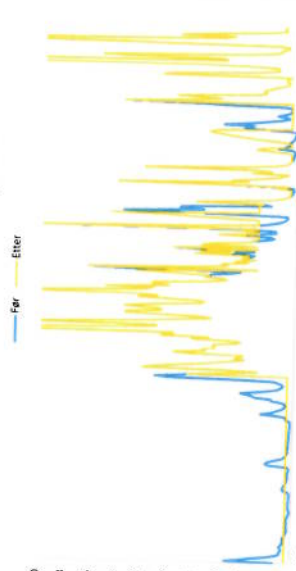
Skredåni rett nedstrøms Skreåvatn, tørt år

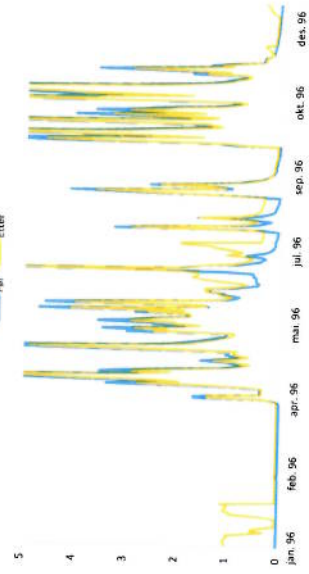
Skredåni rett nedstrøms Skreåvatn, middels år

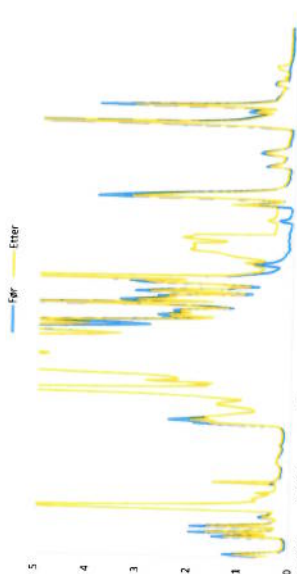
Skredåni rett nedstrøms Skreåvatn, vått år

Skredåni oppstrøms samløp med Sira, tørt år

Skredåni oppstrøms samløp med Sira, middels år

Skredåni oppstrøms samløp med Sira, vått år

